



## Protestant Theological University

### Vredesonderhandelingen met Rusland? Dat is vrede zonder rechtvaardigheid

Vos, P.H.

*Published in:*  
Nederlands Dagblad

Published: 05/03/2024

*Document Version*  
Peer reviewed version

[Link to publication](#)

*Citation for published version (APA):*

Vos, P. H. (2024). Vredesonderhandelingen met Rusland? Dat is vrede zonder rechtvaardigheid. *Nederlands Dagblad*.

#### **Copyright**

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptu/bibliotheek-ptu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

#### **Takedown policy**

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: [bibliotheek@ptu.nl](mailto:bibliotheek@ptu.nl).

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.ptu.nl>.

## **Vredesonderhandelingen met Rusland? Dat is vrede zonder rechtvaardigheid**

Pieter Vos

**Nu de oorlog in Oekraïne lijkt vast te lopen in een lange loopgravenoorlog, wordt steeds vaker gepleit voor vredesonderhandelingen met Rusland. Stemmen vanuit de vredesbeweging van onder andere Kerk en Vrede hebben er steeds al op ingezet. Volgens hen heerst er een collectieve oorlogshysterie. Vanuit deze pacifistische opvatting moet de huidige wapenwedloop worden tegengegaan en ieder risico op een wereldoorlog worden voorkomen. Hoe belangrijk dit laatste ook is, het probleem van deze visie is dat het vrede propageert zonder rechtvaardigheid. En Oekraïne is daarvan het slachtoffer.**

### **Waar is Oekraïne?**

Opvallend afwezig in pacifistische pleidooien is het perspectief van Oekraïne zelf. Wat overheerst is de angst voor een wereldoorlog en de nucleaire dreiging. De overwegingen zijn vooral geopolitiek van aard. Vergeten wordt dat Oekraïne de zwaarste offers brengt en zelf geen andere mogelijkheid ziet dan die te blijven brengen.

Afgelopen week nam ik per video deel aan een conferentie met Oekraïense theologen en andere wetenschappers van de Katholieke Universiteit in Lviv. Ook op deze conferentie was het thema vrede. Het ging over het katholieke denken over 'just peace', een benadering die ook kenmerkend is voor vredesbewegingen zoals PAX. De toon op de conferentie was echter totaal anders dan die van de vredesbeweging. Rechtvaardige vrede betekent altijd dat vrede samengaat met rechtvaardigheid. Er is geen sprake van rechtvaardige vrede als dit het einde van Oekraïne betekent, zo werd gesteld. Vredesonderhandelingen werden als onmogelijk gezien. Want het is onmogelijk te onderhandelen met een agressor die niets anders wil dan jouw vernietiging. Wat me raakt in de verhalen van Oekraïense collega's is dat het voor hen helemaal niet gaat om belangen en machtsverhoudingen. Op het spel staat het pure overleven als volk en natie.

### **Strijd tegen het kwaad**

Wat me verder opviel tijdens de conferentie was dat de Oekraïners niet schromen om te spreken van een strijd tegen het kwaad. Spreker na spreker benadrukte dat Oekraïne met het totalitaire regime van Poetin het kwaad zelf in het gezicht kijkt. Analogieën met de strijd tegen het kwaad in de bijbel, *The Lord of the Rings* en *Narnia* werden niet geschroomd. Dat wekte in eerste instantie bevreemding bij me: kun je het kwaad zo duidelijk lokaliseren? Toch wordt zo'n voorstelling reëel als je dagelijks geconfronteerd wordt met de nietsontziende Russische terreur in je land. Dat kwaad kan zich nu mede zo manifesteren omdat in Rusland de communistische misdaden, anders dan de Duitse nazimisdaden, onberecht en onbestraft zijn gebleven. Ook hier wreekt zich een gebrek aan gerechtigheid. Vredesbesprekingen zouden een continuering van het onrecht betekenen, zo benadrukten de Oekraïense theologen.

### **Just peace**

Toch was het thema van de conferentie 'just peace'. In die benadering ligt alle nadruk op geweldloos en vreedzaam samenleven. Maar 'rechtvaardige vrede' is niet gelijk aan

pacifisme. Soms is het gerechtvaardigd en kun je niet anders dan jezelf met behulp van wapens verdedigen. Omwille van recht en rechtvaardigheid. Het perspectief van vrede kleurt ook de manier waarop en waartoe je vecht. Het treft me dat de Oekraïners niet spreken en handelen vanuit haat. Het doel van de Oekraïense strijd is weliswaar de overwinning. Maar daarbij gaat het niet om het vernietigen van de vijand, zoals Poetin dit wel beoogt. Strijden met het oog op vrede bekent ook dat er uiteindelijk een weg van herstel, verzoening en zelfs van vergeving gegaan zal worden. Maar dat kan niet zonder rechtvaardigheid en bestraffing van onrecht. Vredesbesprekingen zullen er vroeg of laat moeten komen. Maar over rechtvaardigheid valt niet te onderhandelen.

### **Zware prijs**

Mij werd gevraagd of het Westen wel werkelijk bereid is om alles te doen voor deze strijd om rechtvaardige vrede. De vraag bracht me in verlegenheid. Het Westen heeft de morele plicht om Oekraïne tot het uiterste te steunen in hun rechtvaardige strijd. Tegelijk heeft het Westen de verantwoordelijkheid om escalatie naar een conflict op wereldniveau te voorkomen. De vredesbeweging wil alleen het laatste. De ongemakkelijke vraag aan wie Oekraïne wil steunen in de rechtvaardige strijd, is welke offers men bereid is voor die steun te brengen. Geld dat naar Oekraïne, Defensie of de wapenindustrie (ja, dat ook) gaat, gaat niet naar lastenvermindering en loonsverhoging en komt misschien ook in mindering op zorg en onderwijs. De indringende vraag uit Oekraïne aan ons is: welke prijs willen jullie betalen voor vrede en rechtvaardigheid?

Prof.dr. P.H. Vos is hoogleraar ethiek en geestelijke verzorging krijgsmacht aan de Protestantse Theologische Universiteit en maakt deel uit van het Moral Compass Project van deze universiteit.